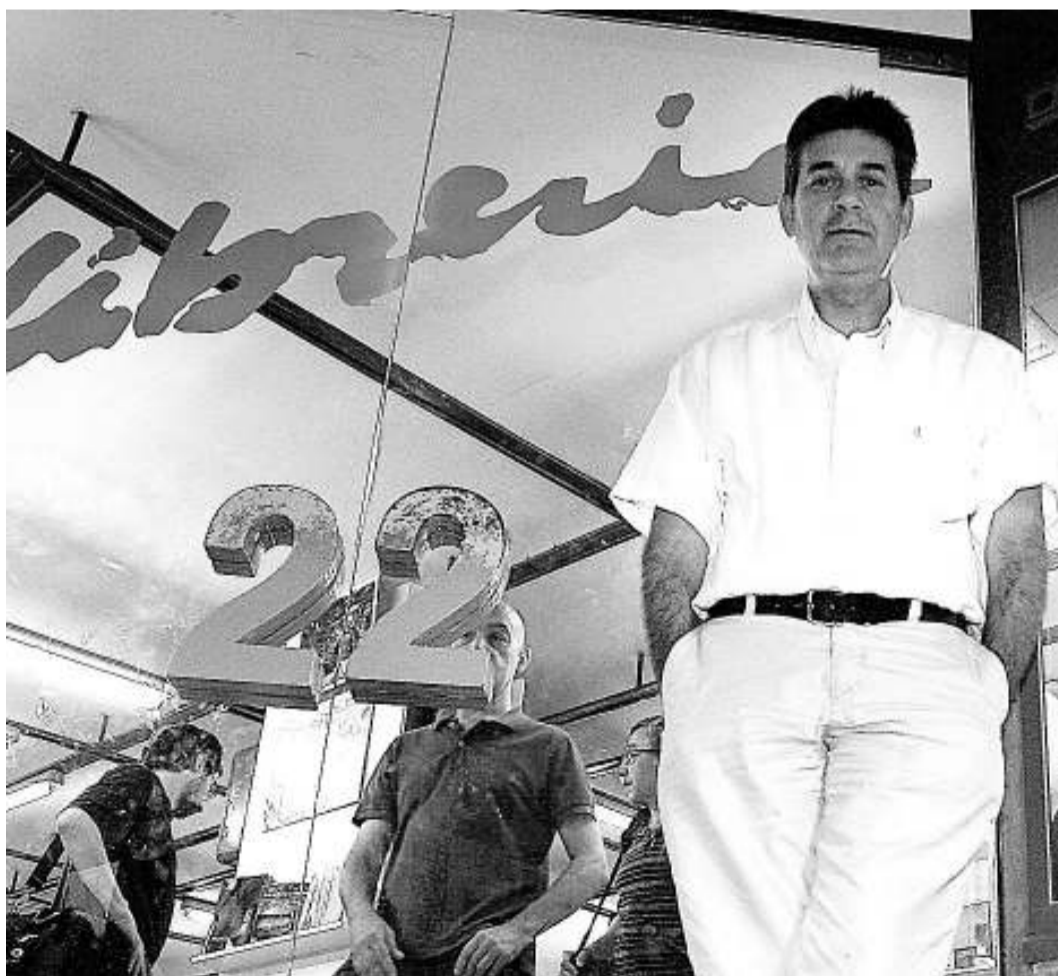

Guillem Terribas

Fill de Salt, llibreter de la Llibreria 22 de Girona i home de moltes passions i de molts oficis, està a punt de publicar «Demà serà un altre dia», unes memòries que ell veu més com una novel·la i que ha escrit amb l'ajuda del periodista Xevi Planas

XAVIER CORTADELLAS / Girona

● No és gens estrany que a la primera frase del primer llibre que ha publicat, Guillem Terribas hagi volgut parlar-nos de la primera imatge de la seva vida. Llibreter, agitador cultural, pa, sal i ànima de la Llibreria 22, aquell vailet de can Nic que era Guillem Terribas en els anys seixanta va començar a ser conegut a la Girona de l'última etapa del franquisme gràcies, primer, a les seves activitats teatrals i, poc després, gràcies als seus quadres i al seu compromís amb l'Assemblea Democràtica d'Artistes de Girona. Han passat més de trenta anys. Avui, deu haver-hi poca gent interessada en la cultura a les comarques de Girona que no hagi vist Guillem Terribas entre llibres, que no hi hagi parlat algun cop, que no hagi anat a alguna de les moltes presentacions que ha organitzat, que no l'hagi sentit mai a la ràdio opinant, explicant anècdotes i parlant de cine o de llibres, que no sàpiga que aquest ciutadà de la lletra escrita

Llibreter i home de moltes activitats, Guillem Terribas ha escrit ara el seu primer llibre./ MANEL LLADÓ

que és en Guillem té una bona part del seu cap i del seu cor posats en el món del cine. 'Tot el que es mou m'agrada', em diu, mentre s'està quiet i em descabdella, desordenadament, generosament, anècdotes i anècdotes de la seva vida. La primera, és clar, la primera imatge: vomitant sang, a causa d'una operació dels carnots. La imatge amb què comença *Demà serà un altre dia*, el seu primer llibre.

— «De fet, si jo dic que he escrit una novel·la és perquè dir-ne memòries em sembla excessiu. I, encara, el que he escrit és la primera part, d'abans de la Llibreria 22, per entendre'ns.»

— De quan a en Guillem li deien *Guillermo*?

— «És que abans tots els guil·lems es deien així. A més, el meu pare era de Granada, encara que Terribas és un cognom català. Això, qui ho sap bé és la Mònica Terribas. Bé, el seu pare, que ha fet l'arbre genealògic de la família i que ha descobert que som co-

«LA MEVA MARE ÉS DE SANT CLIMENT D'AMER, PERÒ A SALT LI DEIEN LA NICA; A VEGADES, L'ESTRELLA DE CAN NIC, PERQUÈ VA ANAR A VIURE A CAN NIC, UN NOM PREMONITORI»

BIOGRAFIA

sins de molt lluny, si bé la Mònica i jo hem pactat que en som de més a la vora. La meva mare és de Sant Climent d'Amer, però jo ja vaig néixer a Salt, a can Nic, un nom premonitori.»

— Pel cine Nic?

— «Sí, jo a vegades filmo pel·lícules. He muntat una productora i en dic Produccions Can Nic. La meva mare era la Nica, la filla d'en Nic. Es diu Estrella; durant anys, li deien també l'Estrella de can Nic. Va marxar d'Amer, va anar a viure a Montfullà i, després a Salt, a la part vella, al carrer Hernán Cortés, que ara en diuen carrer Llarg. De fet, la meva mare ja no va fer de pagesa, va treballar a la Coma Cros de Salt i, després, a la fàbrica Gasol, també a Salt.»

— Vostè encara hi viu?

— «Avui, ja no. Hi he viscut durant molts anys i és on em vaig criar i em vaig formar. Tinc un parell de germanes més grans i un germà més petit. La gran es diu Maria Àngels i viu a França. La segona, Virgínia i li diem Gina...»

— Un nom molt cinematogràfic.

— «Però no és per la Gina Llobrigida, sinó per la Virginia Mayo, una actriu guapíssima. Després, tinc encara un germà, en *Carlus*, més petit que jo i que fa de guàrdia municipal, la mateixa feina que feia el meu pare. Avui, ja fa temps que m'és igual, però vaig estar més de vint anys amagant-ho perquè em feia vergonya. El meu pare era municipal a Girona i tenia una mala fama impressionant, encara que, amb els anys, he anat descobrint que no era tan diferent de la dels altres municipals d'aquella època. Quan em preguntaven de què treballava, deia que era funcionari.»

— Res d'això no explica, però, per què ha fet de llibreter i per què és un llibreter tan conegut.

— «Dec caure en gràcia. Sóc l'únic llibreter que ha anat al Parlament de Catalunya a defensar el preu fix del llibre. Vaig anar-hi amb Gonzalo Pontón, que era el president de la Cambra del Llibre. Jo hi anava en representació dels llibreters. Em sap greu dir-ho, però també dec ser el primer llibreter que surt a la faixa d'un

Guillem Terribas i Roca (Salt, 1951), llibreter de la Llibreria 22 i agitador cultural des dels últims anys del franquisme i el començament de la transició, ha estat també pintor, actor de teatre, tertulià de ràdio i una persona vinculada molt especialment al món del cinema. En parla a «*Demà serà un altre dia*», un llibre que havia de ser les seves memòries, que ell s'estima més considerar que és una novel·la, que està a punt d'editar Ara Llibres i que arriba tot just als primers anys de la Llibreria 22 perquè «canviava el ritme i perquè es trencava el sentit que li havia donat», ens explica. No descarta fer un segon o un tercer volum més endavant, però ara és massa prematur, tal com ens continua dient, «no és el moment de parlar-ne»

llibre donant la seva opinió.»

— Era una novel·la?

— «*Els ponts de Madison Country*. També dec ser l'únic llibreter que ha sortit anunciant llibres. Abans, per estalviar-se diners en els anuncis de la tele, l'Alzueta hi posava la seva veu. Una nit en què es donava el premi Prudenci Bertrana li vaig preguntar si pensava continuar posant la veu

en els anuncis que feia. 'Escolta, que hi vols sortir tu?', em va dir. Vaig contestar-li que sí. 'Em telefonés el dia que vinguis a Barcelona.' Ho vaig fer, em va enviar a una nau industrial i em va dir que els digués que hi anava de part seva. Vaig anar-hi, vaig presentar-me, em van fer seure davant d'una càmera i em van dir: 'Tu mateix.' 'Jo mateix què?', vaig preguntar.

'Digues el que has de dir.' Em vaig acabar inventant una frase i, durant aquell Nadal, potser va sortir quaranta vegades la meua cara amb aquella frase.»

— I la Llibreria 22?

— «Hi ha altres llibreries com nosaltres, és clar: no em facis dir noms. Però hi ha una cosa que potser ajuda a entendre l'èxit de la 22. Sempre que fem una presen-

«SÓC L'ÚNIC LLIBRETER QUE HA ANAT AL PARLAMENT A DEFENSAR EL PREU FIX DEL LLIBRE. TAMBÉ DEC SER EL PRIMER QUE VA DONAR LA SEVA OPINIÓ EN LA FAIXA D'UN LLIBRE.»

tació, anem a sopar. És quan hi ha la relació, la intimitat, quan coneixes de debò les persones i quan es crea el bon rotllo. Fa uns anys, el govern espanyol ens va donar el premi a la millor llibreria. Ens van fer una pintada: 'Venuts al'or de Madrid'. Mesos després, Joaquim Ferrer va venir a la llibreria quan encara era conseller. Li va agradar. 'Això sí que és una lli-

breria', em va dir. 'Sí, però a Madrid ens donen premis i vosaltres no ens heu donat mai res', vaig contestar-li. Al cap de poc, la Generalitat ens concedia el premi a la millor llibreria. Era el segon cop que es donava, el primer any va rebre aquest premi la llibreria Ona de Barcelona. I, encara, van tornar-nos a donar aquest premi quatre anys més tard.»

— **Poques llibreries deuen haver fet tantes presentacions com vostès.**

— «Sí, és clar. Ho vaig aprendre de la llibreria Les Voltes, que és un dels llocs que em van permetre passar de Salt a Girona. Això era en els anys seixanta. Hi havia la Mercè Mas, que acabava de substituir en Jaume Lorés com a responsable de la llibreria. Va

veure que jo pintava i em va demanar que els fes un aparador. Des d'aquell dia vaig tenir molta relació amb Les Voltes: els ajudava, feia els cartells de la fira del dibuix, hi feia exposicions. Naturalment, sempre de franc. Però jo no sóc res, jo no pensava muntar una llibreria.»

— **Suposo que no devia comptar poder viure de la pintura.**

— «Vaig treballar a molts de llocs, sempre per sobreviure. Als tretze anys, pencava en una distribuïdora i vaig repartir el primer número de la revista Presència a tot Girona. Després, vaig acabar el batxillerat, però jo sempre he estat un mal estudiant. També en literatura, que no ha estat mai el meu fort. L'única possibilitat de matrícula d'honor que he arribat a tenir en tota la meua vida va ser en dibuix. Als catorze anys, vaig començar a treballar a l'hotel Peninsular amb el senyor Juli Lara. Més tard, a la costa, tot un estiu, i, quan vaig tornar, vaig vendre llums fins que un dia em van dir: 'I si pleguessis?' Fantàstic. Vaig plegar. Després, feia de viatjant de panots i de llambordes, jo en deia *bordillos*, però ara se'n diuen llambordes, vaig conèixer tots els paletes de les comarques de Girona, més tard encara venia aïllants... En fi, tot eren feines per subsistir, perquè, a les set, quan plegava, me n'anava a fer teatre, me n'anava al cine, participava a l'Assemblea Democràtica d'Artistes...»

— **Que molta gent no sabrà que és...**

— «Una manifestació més de l'Assemblea de Catalunya. Va ser en Jaumó Fàbrega qui va coordinar tot allò de l'Assemblea Democràtica d'Artistes, encara que nosaltres, l'Ansesa Gironella, en Faixó, en Coromines, en Torres Monsó i alguns altres més, ja ens trobàvem al Bellmirall, a casa de l'Isidre Vicens, o a l'hotel Peninsular a fer tertúlies. A vegades, també venia l'Emília Xargay. Llavors en Joan Miró, que venia de fora, va portar l'Assemblea de Catalunya a Girona. Hi havia també en Damià Escuder, que anava i venia. I en Jaumó Fàbrega, que va ser qui ens va proposar integrar-nos com a artistes a l'As-

Quan va començar a escriure *Demà serà un altre dia*, Guillem Terribas pensava que explicaria també els quasi primers trenta anys de la 22. Però no ha estat així. «No dic que un altre dia no ho continuï, no ho sé: ara no és el moment de parlar-ne», ens diu./ MANEL LLADÓ

«EL CINE HA ESTAT LA MEVA BASE CULTURAL MÉS IMPORTANT. VA SER GRÀCIES A 'ROMEO Y JULIETA' DE FRANCO ZEFFIRELLI QUE VAIG LLEGIR TOT SHAKESPEARE»

semblea Democràtica de Catalunya. Hi vam entrar. Devíem ser uns quinze.»

— Parlàvem del que feia quan plegava de la feina.

— «Sortia cada nit. Anava al cine o en una reunió o a assajar teatre. Havia començat a Salt, amb La Pastera, una alternativa al Patronat. Als setze anys, vaig descobrir Salvador Espriu perquè vam fer *La pell de brau*. La trobàvem molt difícil, perquè l'entenguéssim va venir Salvador Sunyer a explicar-nos-la, vam anar al teatre Romea a veure *Ronda de mort a Sinera*, dirigida per Ricard Salvat. També vam representar *Homes i no* de Manuel de Pedrolo. I jo encara feia els decorats, de manera que, mentre feia teatre, també dibuixava i pintava. Però tot això surt al llibre!»

— Ja hi comptava. És per això que ara en parlem!

— «També vam fer *Becket o l'honor de Déu* de Jean Anouilh. Al final, vam acabar entrant a Proscènium, un dels grups de teatre de Girona. Hi ha hagut tres o quatre obres que m'han impactat molt: *Morts sense sepultura* de Sartre, el *Marat-Sade* que va fer Adolfo Marsillach... També *Hair*, que vaig anar a veure a París fent autoestop en companyia de Vicenç Casas, un amic meu.»

— Encara no hem parlat de cine.

— «Anava pertot, a tots els cinemes de Girona, als de Perpinyà. També, al cineclub. El cine ha estat la meua base cultural més important. Va ser gràcies a *Romeo y Julieta* de Franco Zeffirelli que vaig llegir tot Shakespeare. L'he vista divuit vegades, l'anava a veure pertot on sabia que la feien. També ha estat gràcies al cine que vaig descobrir Mozart. Al meu pare també li agradava molt el cine; de petit, hi anava amb ell; entràvem sense pagar perquè en aquell temps ser municipal tenia molts avantatges. En el llibre, vaig dient que he tingut molta sort. Hauria pogut ser moltes coses abans que llibreter. Va haver-hi un moment, per exemple, que hauria pogut entrar a l'OJE o a l'escoltisme. Però per entrar a l'OJE havies de pagar un vestit. Va ser gràcies a això que vaig poder convèncer els de casa perquè

Tres moments de la història de la Llibreria 22 de Guillem Terribas. A dalt, l'any 1989 amb els autors d'«El número», entre els quals hi ha els desapareguts Jaime Gil de Biedma i Montserrat Roig. A baix, el 1983 en l'entrega del tercer premi Just M. Casero, amb Antoni Puigverd, Joan Miró, el també ja desaparegut Gato Pérez i Josep Maria Fonalleras. A la dreta, també el 1989, amb Modest Prats i Lluís Muntadas. / N. S. J. C. I. M. L.

Aquells primers anys de la Llibreria 22

XAVIER CORTADELLAS

● «Encara l'altre dia en Josep Domènech me'n parlava. Feia poc que havíem obert la Llibreria 22, els del Talleret de Salt van venir-hi a representar *La més forta* d'August Strindberg. Va ser un èxit: amb els bolos que els van sortir a instituts i escoles van poder viure'n durant dos anys», diu en Guillem. La Llibreria 22 és de l'any 1978, van fer-la entre 25 socis, cadascun dels quals hi va posar 200.000 pessetes. Molta gent ja ho sap. «Treballava en els aïllants, em vaig quedar sense feina, en vaig parlar amb en Manel Cassú i en Xicu Masó, i vam decidir muntar una llibreria que fos també un aparador cultural. Ho vam fer en pocs dies i entre els mesos de juliol i agost. Al setembre començàvem les obres i a l'octubre inauguràvem. Mai més no es tor-

narà a muntar una cosa així. Pensa que, mentre jo buscava diners per un costat, els de Papirus també en buscaven perquè estaven fent *El Punt*. Era una altra època, la gent tenia ganes de fer coses», m'indica en Guillem. Més de la paraula i de la imatge que no de la lletra escrita, no em costa gaire que en Guillem expliqui quines són les causes que l'han portat a decidir no parlar gaire de la Llibreria a *Demà sera un altre dia*, un llibre que insisteix a dir que és més una novel·la que no unes memòries. «Vam començar a treballar-hi la Concha Puerta i jo. Ella tenia una formació més cultural; jo més de venedor, de màrqueting. El ritme ha estat frenètic, no hem parat de fer coses. Què he de fer? Parlar de totes les presentacions que hem fet, del que m'han dit tots els escriptors, els editors i els presenta-

dors que han passat per la 22? Explicar el que ha estat i és encara el premi Casero? Parlar d'*El Número*, la publicació que vam fer per celebrar el desè aniversari de la 22? Ho tinc tot guardat en carpetes, tots els retalls. Què havíem de fer, en Xevi i jo? Copiar el que havia dit la premsa de cadascuna de les coses que havíem fet? Ja no era jo qui ho deia i es perdia el ritme novel·lesc, el sentit de l'aventura.» «Bé en deus explicar alguna cosa», li dic. «Sí, és clar. L'homenatge que vam fer a Narcís-Jordi Aragó quan va deixar de dirigir *Presència*. Entre en Bosch Martí i jo, vam fer un sopar per a dues-centes persones a la Devesa. Ara, penso: 'Nano, feia dos anys que havíem obert la 22 i continuava embolicat a tots els *tinglados*, no parava: tota la vida així, tota la vida engrescat a fer coses!»

«SHAKESPEARE VA HAVER DE MATAR MERCUCCIO PERQUÈ ROBAVA PROTAGONISME ALS ALTRES PERSONATGES, NOSALTRES HEM HAGUT DE RETALLAR EL PERSONATGE GUILLEM»

em deixessin ser escolta. El mateix va passar amb els estudis. Estudiar no m'ha agradat mai, però tenia clar que havia de fer-ho, vaig tenir treballs a convèncer els meus pares perquè em deixessin fer el batxillerat. Els estudis i, sobretot, els escoltes em van ajudar a entendre que el català era també una llengua de cultura i que tenia una cultura al darrere.»

— Perquè amb el seu pare...

— «Jo li parlava en català; ell, en castellà. Però a l'última època, quan ja havia perdut l'oremus, ho fèiem al revés: ell em parlava en català i jo, en castellà, semblava que anàvem endavant i endarreja...»

— També ho fem en aquesta entrevista!

— «I en el llibre. En el llibre també faig això. És com una novel·la, és per això que no he volgut que hi hagués fotografies. Fa molts d'anys que em demanaven que fes un llibre, però ha estat l'Ernest Folch qui m'ha convençut. Al començament, li vaig dir que no. 'No tinc temps', vaig comentar-li. 'Et posaré un periodista', em va contestar. L'he triat jo, ha estat en Xevi Planas. Fa temps, m'havia fet una entrevista per a la *Revista de Girona*. Sabia que podria fer-ho. Ens hem trobat molt, ho hem discutit molt tot, hem canviat moltes coses. Volia ser jo qui parlés. De manera que jo començava escrivint, a raig, moltes nits, i ell m'anava corregint, m'anava polint. Ha estat com un lector privilegiat, jo dic que ha estat la meua consciència. En total, hi devem haver estat quatre o cinc mesos, des del maig fins a l'agost. Enviava el que havia escrit a en Xevi i ell venia a la llibreria al migdia, un cop a la setmana, a l'hora de dinar. En Xevi Planas ha fet també com d'editor, perquè, al final, jo ja sabia què era el que ell em deixaria passar i què era el que em discutiria. L'avantatge que hem tingut és que el personatge Guillem s'ha anat allargant, ens ha donat tant de joc que va arribar un moment que fins i tot ens vam arribar a plantejar deixar de banda tot el que feia referència a la Llibreria 22. Shakespeare va haver de matar Mercuccio a *Romeu i Julieta* perquè robava protagonisme als altres personatges, nosaltres no hem hagut de matar el personatge Guillem, però sí que l'hem hagut de retallar, sobretot en tot el que fa referència a la Llibreria 22. No hi ha prou distància, potser no hi sabria posar la ironia que hi ha en el personatge Guillem. És veritat que la idea que teníem quan em vaig posar a escriure *Demà serà un altre dia* era fer un sol llibre, un llibre en què parléssim de tot, però ara, tal com ha anat tot plegat, en podríem fer un o dos més perquè tot just hem arribat fins al començament de la 22. Però jo no ho he deixat pensant que un dia altre ho continuaria. No dic que no, però ara no és el moment de parlar-ne.»

— Perquè vendre llibres és un negoci?

— «És clar. El problema que hi ha és que has de dedicar-hi moltes hores, pensa que ens arriben uns 1.200 llibres nous cada mes. Has de tenir molt d'espai, avançar molts diners. En aquests moments, devem tenir 40.000 títols. Hi ha de tot: teatre, poesia.»

— I es ven?

— «Es ven tot. Proporcionalment, la poesia es ven tant com la novel·la. El que passa és que de poesia es publiquen, posem-hi, 25 títols i se'n venen 3; de novel·la, 500 i se'n venen 25. És com allò del català i del castellà. A Girona, es venen més llibres en català. A Catalunya, no, però, si mirem la proporció, es venen més llibres en català. Dels 1.200 títols nous que ens arriben cada mes, posem-hi que mil són en castellà. Doncs, bé, d'aquests mil en venc un 20 %, i dels 200 en català, un 50 %. Què venc més?»

— En xifres relatives en català. Però a Barcelona...

— «Són opcions. Jo sempre poso la versió catalana a l'aparador. A Barcelona què fan? Si fos a França, posaria els llibres en francès a l'aparador. És una opció, però no una opció independentista, sinó cultural perquè, a vegades, també tinc present la llengua amb què s'ha escrit un llibre; també, la qualitat de la traducció. Però, si diem que volem la normalitat del país, què hem de fer?»

«Cada cop que miro enrere i penso què vam arribar a fer en els primers anys de la Llibreria 22, sóc el primer de sorprendre'm en veure l'empenta que portàvem, la il·lusió que teníem», ens diu Terribas. / MANEL LLADÓ

«PROPORCIONALMENT, LA POESIA ES VEN TANT COM LA NOVEL·LA. EL QUE PASSA ÉS QUE PER CADA LLIBRE DE POESIA QUE ES PUBLICA ES PUBLIQUEN, POSEM-HI, 50 NOVEL·LES»